



کتاب‌خوانی و ضرورت اطلاع‌رسانی

اطلاع‌رسانی حوزه نشر و ترغیب مردم به مطالعه، یکی از مهم‌ترین رویکردهایی است که امروزه مورد توجه سیاست‌گذاران فرهنگ هر کشوری است. در این میان اطلاع‌رسانی مناسب و عرضه اطلاعات در میان اقشار مختلف جامعه، یکی از اقدامات مهمی است که می‌تواند در ترویج کتاب و کتاب‌خوانی تأثیرگذار باشد. برای موفقیت در این زمینه باید نیازها، توانایی‌ها و علائق جامعه هدف (جامعه بالقوه‌ای که سواد خواندن و نوشتن دارند) مدنظر قرار گرفته و جنبه‌های مختلف مسئله سنجیده شود و در برنامه‌ریزی نباید فقط به افراد نخبه جامعه توجه کرد.

تعداد زیادی از افراد با توانایی‌ها و دانش متفاوت، جامعه هدف نشر کشورند و باید براساس توانایی آنها در دسترسی به اطلاعات و استفاده از آن، برنامه‌ریزی‌های مفصلی صورت گیرد. ارائه اطلاعات در بسترهای الکترونیکی یکی از ابزارهای مناسب برای دسترسی آسان به تولیدات علمی در سطح جامعه بوده و موفقیت مهمی داشته است. گسترش روزافزون استفاده از منابع الکترونیک، راه‌اندازی پایگاه‌های اطلاعاتی متعدد در سال‌های اخیر و ارائه مقالات، کتاب‌ها، پایان‌نامه‌ها، نسخه‌های خطی، و نظایر آن خود مهر تأییدی بر این مسئله است. علاوه بر آن، وبلاگ‌ها و ابزارهای متعددی شکل گرفته است که از طریق آنها کتاب‌ها معرفی و نقد می‌شود و جوانان خوش فکر با روش‌های مختلف برای آشنایی مردم با تازه‌های نشر اطلاع‌رسانی می‌کنند. با وجود این به نظر می‌رسد جامعه هدف پایگاه‌ها و وبلاگ‌ها بیشتر جامعه دانشگاهی است و بخش وسیعی



از جامعه را که تحصیلات دانشگاهی و نیز دانش کامپیوتری اندکی دارند یا علاقه‌مند به استفاده از آن نیستند، دربر نمی‌گیرد.

اطلاع‌رسانی با استفاده از شبکه جهانی اینترنت - که رشد قابل توجهی هم یافته است - فقط امکان آشنایی گروه محدودی از جامعه را نسبت به تازه‌های کتاب فراهم ساخته است و اطلاعات را در تمام لایه‌های جامعه تزریق نمی‌کند. در کنار بسترهای الکترونیکی، در یک دهه گذشته تلاش‌هایی از سوی صداوسیما و روزنامه‌های کثیرالانتشار صورت گرفته، اما علاوه بر اینکه حجم برنامه‌ها کافی نبوده، مطابق با نیازها، علائق و توانایی مردم برنامه‌ریزی نشده است. به دلیل توجه بیشتر مردم به صداوسیما و صرف وقت نسبتاً طولانی برای استفاده از برنامه‌های رادیو و تلویزیون، مسئولان رسانه ملی می‌توانند با برنامه‌ریزی‌های گسترده و مناسب در گرایش جامعه به استفاده از منابع اطلاعاتی منتشرشده، تأثیرگذار باشند. البته نباید این مسئله را نادیده گرفت که با توجه ویژه به کتاب‌های خاص و عدم توجه به علائق و نیازهای جامعه مخاطب، برنامه‌ریزی‌ها موفق نخواهد بود.

به نظر می‌رسد برای شناخت نیازهای و علائق جامعه باید مطالعه منسجمی صورت گیرد تا براساس آن، برنامه‌های هدف‌مند برای تمام مخاطبان تدارک دیده شود. در غیر این صورت مردم توجه چندانی به این برنامه‌ها نخواهند داشت.

خانه کتاب نیز چون سایر مؤسسات و مراکز اطلاع‌رسانی در ۱۵ سال فعالیت خود همواره بر اطلاع‌رسانی حوزه نشر به‌ویژه کتاب تأکید داشته و با انتشار مجموعه نشریات کتاب ماه در نه حوزه موضوعی همواره در این راه پیش قدم بوده است. نشریه کتاب ماه کلیات هم در یک دهه فعالیت خود کوشیده در این راه گام کوچکی بردارد و متخصصان کتابداری و اطلاع‌رسانی، روزنامه‌نگاری و ارتباطات، مرجع‌نگاری و نسخه‌شناسی و سایر علاقه‌مندان این حوزه را از تازه‌های نشر مطلع سازد.

در این شماره نیز - با محوریت نقد و بررسی - مباحثی چون فهرست بازچاپ نسخه‌های خطی، بخش کتاب در ایران، البته واضح و مبرهن است که ... (نقدی بر کتاب مقاله‌نویسی ضیاء موحد)، آموزش سواد اطلاعاتی: نیاز امروز و فردای جامعه اطلاعاتی، نظام ملی اطلاع‌رسانی دانشگاهی، بهره‌وری و شیوه‌های مطالعه، تأثیر فرهنگ سازمانی بر مدیریت دانش، مبانی نگارش رسانه‌ای، طراحی سیستم‌ها در مهندسی نرم‌افزار، تدریس با فناوری: راهنمای کتابدار دانشگاهی، کتابداران دانشگاهی در نقش هدایت‌کنندگان هوش هیجانی، جایگاه آموزش روزنامه‌نگاری در فرآیند توسعه وسایل ارتباط جمعی در ایران، رویکردی دیالکتیک به بازیابی اطلاعات و محمد نخجوانی و نقش او در کتابخانه مرکزی (تبریز) در قالب نشست، دیدگاه، نقد و بررسی، مقاله و ... درج شده است.

داریوش مطلبی